

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions o impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista. tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevulga que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials.**

NOSTRE PARER

AIXIS, amb tota llealtat, parlarem en el proper Concell general de la Unió Catalanista.

En l'actual moment, avui que cauen mortes, minada sa vida per les intestines envejes i divisions les agrupacions polítiques de nostra Terra, deixant a l'ensens en descobert la manca d'ideal patriòtic que les informava, cal que la nostra Unió Catalanista per damunt les runes dels partits polítics que sens un sentiment fortament patriòtic en mal hora es crearen en la nostra Catalunya, alci la veu reprenent altra volta la gloriosíssima tasca d'anar escampant arreu la llevar dignificadora dels pobles oprimits.

Pero al posar de manifest nostre parer sobre la tasca a fer per la Unió, entenem també que cal que'ls homes fidels a Ella incondicionalment es posin a son costat treballant amb ferma, acompanyant-los—i això cal també recalcar-ho—la Unió tota, i així la seva veu i el seu esforç no esdevindrà inútil.

Podrà dir a la Unió, vella i ridícula; pero,

amics, anem-se fixant que'ls que aitals adjectius li apliquen són precisament aquells que l'abandonaren en el instant en que sentiren afeblir el seu sentiment patriòtic, esqueixant tota la seva historia honradament nacionalista per a anar-se'n a fundar noves agrupacions on s'ha honorat tot, menys l'ideal reivindicador de la Patria esclavitzada.

Enfront d'altres actuacions momentànies i equivocades, la Unió Catalanista hi ha oposat sempre la seva constant i ferma actuació; la seva veu s'ha sentit en tots aquells moments en que la Patria ho ha requerit, malgrat les seves rengleres s'hagin vist alleugerides de la massa d'ambiciosos que ho sacrifiquen tot al lluiment personal.

Per això avui, és deure de tothom conservar la més estricta disciplina formant a l'entorn de aquells que, malgrat tot, l'han mantinguda ferma, acceptant del Concell General el lloc que aquest designi, per insignificant que ell sia, car tots els llocs són bons per a treballar per Catalunya,

Esguards

EL dia vintiquatre d'aquest mes, serà un jorn d'afirmació de la personalitat de Catalunya.

En el vell palau de la Generalitat s'hi aculliràn els representants de totes les terres Catalanes, per a proclamar de nou, davant del govern espanyol, el seu voler de que'l projecte de Mancomunitats arribi a assolir la tangible categoria de llei.

En termes patriòtics, les quatre Diputacions de Catalunya han llençat ja la crida.

Ara, el que cal, és que ls acords que's prenguin el dia vintiquatre, siguin dignes de la importància que's vol donar a aquesta assamblea.

Sembla un retorn a dugues centuries endarrerada. Els representants de la nostra Patria en el vell Palau de Generalitat, van a acordar el determini de sotmissió o de guerra a l'enemic qui ha posat el setge espiritual a Catalunya.

Es una acció més atuidora que la de 1714 la que estàn realitzant els assetjadors d'avui. Una acció de degradació de la nostra llengua, d'empresonament de les nostres idees, de detenció dels nostres anhels, de profanació de les nostres llars al si de les quals se n'entren impunement, emportant-se'n la joventut—la joventut qui ha de sembrar els camps, de llavors i la ciutat, d'idees—a morir, empesa per els llurs deliris apesadors i estèrils.

Aquest és l'enemic que en un epíssodi de la lluita, avui ve a combatre les nostres ansies condensades en el projecte de Mancomunitats. Aquest és el nostre enemic; i l'Assamblea del dia 24, ha de decretar l'actitut que enfront d'ell ha de pendre Catalunya. Cal que'ls seus directors ho entenguin aixís; cal que capeixin la responsabilitat que contreu en al posar en moviment tots els Catalans. I cal que'ls acords que's prenguin, satisfagin les esperances i el sentiment de dignitat que ells amb la llur crida han despertat.

Perquè sino, us recordeu d'aquella falla del pastor qui sempre cridava: —El llop, el llop...—per riure...?

MAIG.

Unió Catalanista

SECCIÓ OFICIAL

La Junta Permanent té l'honor de convocar al Concell General de Representants, que's reunirà el diumenge, dia 19, a les 10 del matí en la Plaça del Pi n.º 3, pral., al que prega hi assisteixin tots els que ostentin la qualitat de membre del Concell.

Pel nomenament de Representant, demana se procuri sia un individu tot lo més significatiu possible en el Catalanisme de l'Unió.

Els assumptes a tractar són:

Estat de comptes.

Admissió de socis.

Elecció de càrrecs (Renovació total de la Junta Permanent).

Proposicions.

Nota.—Es prega a tots els que hagin redactat alguna proposició, que no sia de les que per la seva poca importància poden presentar-se durant el Concell, se serveixin entregar-les a la Junta Permanent, amb la major anticipació possible.

Del període clàssic-nacional de la literatura catalana

Alguns bells pensaments continguts en la novel·la de costums «Libre del valeros e strenu caualler Tirant lo Blanch» (1460) d'en Johanot Martorell, gran escriptor valencià de llengua catalana.

Qui en batalla entra ab desordre fugint sen ix.

Qui merce no ha merce no deu trobar.

Après de peccar se segueix penedir.

Com lo cel sta roig senyal es de tempesta.

Qui dona consell forçat es que y pose del seu.

Qui promet en deutes met.

Viure es morir a qui no spera hauer alegria.

Tart es vist que de foll navegar se puga atanyer segur viatge.

A qualsevulla part que fastes la mar salada la trobaras.

Armes de caualler no fan mal a donzella.

Tot lo que luu no es or.

Amor que prest es venguda molt prest es perduda.

ENGLANTINES

CATALUNYA TRIOMFANT (*)

Alleluia!

DIU EL PROFETA

Oh tu, Canigó gegant!
Oh muntanya fulgurant!
Pujarà a tos cims ma raça
i amb tos ulls veuràs com passa
Catalunya triomfant!

EL POETA

Nostra muntanya del Pirineu
s'espolsà un dia tota la neu
i com donzella se va guarnir
amb crisantemes i flors de llir,
dàlies i roses, nards i clavells,
formant tapiços, formant sarrells.
La gran muntanya, quin goig que feia!
La vestidura floral li esqueia
com a un vell claustre conventual,
com als parterres d'un parc reial.

Doncs aquell dia, dia de Deu,
nostra muntanya del Pirineu
endiumenjada se m'oferi.
Jo m'hi trobava com a un jardí.
Del sol esplèndit la llum semblava
que la muntanya transfigurava,
i s'hi sentia la vibració
de una arpa immensa d'angèlic sò.

La boixerica, gerda i espessa,
com de gentada movia fressa,
i sòns melòdics de simfonia,
al estremir-se, l'aire tenia.
De sobte, i ferma, s'of una veu
que retronjava pel Pirineu
i deia: — «Es l'hora, oh amics penyals,
de l'àurea festa dels Jocs Florals!

Som els poetes de un alt destí!
A toc de gloria venim aquí
perque se'ns senti de tot el món,
perque traspassi tot horitzont
i tots aprenguin el nostre cant
a Catalunya, ja triomfant;

a Catalunya, qui ha dut la creu
sense ajudar-la cap Cirineu,
a Catalunya, manumitida
per ella sola, per propia vidal

La Poesia miraculosa
obrí ses ales color de rosa
i a la muntanya, magestuosa,
tota cobrí.

I la muntanya la va gaudí.
Des de aquell dia començà el cant
a Catalunya ja triomfant,
cant d'uns poetes que inspirà Deu
que avui es canta per tot arreu.
Oh melodia d'eternitat!
Choral de fades que'ns ha encisat!
Sospirs de roses i de clavells,
i de magnolies i lliris vermells!
Ets tu la nostra campana d'or
qui a tots ens crides a un sol amor.
Ets tu qui ens guies a l'avenir,
qui ens enforteixes, qui ens fas glatir
per Catalunya, la dolça i gran,
la rica i plena, la triomfant,
per Catalunya, manumitida
per ella sola, per propia vidal

LA MUNTANYA

Has entrat dins del meu cor,
oh vell poeta! En beire d'or
t'he servit la Poesia
i has encès ta fantasia
en el forn del meu amor.

Ton cant m'ha fet resplendent,
tabernacle i moniment
de topacis i d'argent;
m'has revestit de bellesa
i donat la fortalesa
de ta Patria renaixent.

S'han complert les profecies!
Som, Poeta, ja als nous dies...

Aquí al Canigó gegant,
la muntanya fulgurant
ha pujat tota una raça...
Guaita, amic, mira com passa
Catalunya triomfant!

CLAUDI OMAR I BARRERA,

(*) Poesia premiada en els Jocs Florals de Les Corts, celebrats diumenge passat.

En Poincaré a Espanya

L'il·lustre i ferm catalanista En Josep Maria Roca, diu en son llibre «Aplec», que no's rellegeixi, car a la primera lectura un es podrà convencer de que amb el seu «Aplec» no pot vantar-se com el poeta llatí d'haver bastit un monument més durable que'l bronze i més alt que les reials piràmides, que desafiï impertorbable les furies dels elements i el rosec dels anys.

Aquest llibre que jo el servo amb gran cura, al llegir-lo és tant lo que'm va agradar l'evocament d'aquells gloriosos dies i gestes de nostre ideal reivindicador, que mancant al desig de l'autor modestíssimament expressat al començ del llibre, l'he llegit una i altra volta, trobant-hi en abdues noves bel·leses.

I ara, amb motiu del viatge del President de la República Francesa a Espanya, llegint les cròniques i articles dels diaris, l'he rellegit altra volta i no puc sostreure'm a copiar-ne unes paraules.

Bastants periòdics han escrit article darrera article, planyent-se que l'il·lustre visitant d'Espanya, que sembla portar en la maleta un tractat de comerç entre els dos Estats, no visités Catalunya. Si els periòdics que mostraven aital sorpresa no fossin alguns d'ells escrits en català i nacionalistes, ho comprendria fàcilment, pero el fet d'esser alguns d'ells nacionalistes no ho comprenc pas.

Els nacionalistes no ens en podem plànyer. Es que hem perdut la memoria? Es que no foren junts francesos i espanyols, els butxins de Catalunya?

No sabem que nostra Mare Patria, encar que no ho sembli, amb la seva producció, el seu estat floreixent, la seva capital amb son importantíssim port, els hi fa nosa?

Portaràn els francesos en llurs intents el desig fervent de treure a l'Espanya de l'avenc on l'han llençat el mals governs qae eternalment l'han regit o regiràn?

Creure'ls tant bones intencions, fóra d'un infantil candor.

Es aquí doncs on jo crec oportúnssim reproduir les paraules del Mestre.

Diu en Josep M.ª Roca en les planes de *La Renaixensa* del 11 de juliol de 1899, amb motiu de la visita que feu a Barcelona l'esquadra francesa de l'almirall Fournier:

«Lo Catalanisme no es ni pot ésser anexionista perque es català, rès més que català»; i aquí recorda que un dels redactors del sosdit

diari en el discurs pronunciat en l'inaugural de l'Associació Democràtica Catalanista «Lo Somatent», digué que «Lo Catalanisme, amb la terra que's tregui enfondint l'Ebre, vol fer més alts els Pirineus».

Aquest bon criteri és el que deu guiar a tot bon catalanista.

Catalunya ha de tenir sempre la plena confiança de sí mateixa. Ella no ha de volguer jamai respallar a ningú; no siguem rastres, siguem Catalans, forts i bons, car fora una baixesa incalificable menyspreuar un enemic per a afalagar-ne un altre.

No'ns fem il·lusions amb el segón enemic; no'ns en compraràn de vins, olis, pessets, etc., car ells lo que faràn amb un tractat, serà donar entrada a llurs productes, acabant comercialment, l'obra destructora feta amb col·laboració dels espanyols en 1714.

Seguim-la amb fortitut la nostra marxa ascendent; recatalanitzem més i més a la nostra Terra, fent-nos dignes de la llibertat que'ns fou robada per els mateixos que avui ens volen fer festes. Ells amb ells que s'arreglin, pero nosaltres tinguem sempre present, que llops amb llops mai es mosseguen.

F. CASANOVAS I COLL.

Terrassa.

ANUNCIACIÓ (*)

El fruit del nostre amor,
diu que s'apropa?
quin salt al cor m'ha dat
tan bona noval

Quin goig per tu i per mi,
la meua esposa!
Be'ns estimavem prou
i amb tota força!...

Mes, aquest nou lligam
que Deu ens dóna,
estrenyarà l'enllàs
de l'amor nostre.

Que'l nostre primer fill
vinga en bonhora!
que amb ell s'aixamplará
l'amor que'ns volta.

JOAQUIM DELCLÓS I DOLS.

(*) De la col·lecció «Íntimes».

Espanyolisme i Francesisme

ELS elements governamentals i reaccionaris d'Alemanya, en llur premsa i llurs tribunes li repeteixen al poble:

«Els socialistes francesos, tot i essent socialistes i revolucionaris, són uns grans patriotes!»

Els mateixos elements francesos, no's fadiquen de repetir a l'obrer les mateixes paraules en sentit invers.

Com deia un diputat socialista alemany en un meeting parisenc al qual jo'm trobava:

—Lo curiós és que tan mentidera és l'una com l'altra de dites afirmacions.

Els negociants de la unitat espanyola, repeteixen sens repòs:

—La França conté diverses antigues regions com l'Espanya; mes tothom parla francès.

I els *soi-disant* nacionalistes francesos, repeteixen a tot instant:

—A Espanya, al menys, tothom parla espanyol.

Imitant al diputat socialista alemany, direm nosaltres:

—Lo curiós és que tant falsa és l'una com l'altra de dites asercions.

Aquí París, a la plaça del Châtelet, hi té son domicili social una societat rossellonesa a la que perteneix Mr. Perera, antic quefe de la banda de la Guardia republicana, i altres Catalans de totes condicions. I bé, allà no s'hi parla sino Català.

Rescentment s'ha fundat un Cercle Basc. En ell no s'hi parla sino la llengua èuskara.

Existeixen nombroses societats bretones, llemosines (auvernayates), tolosines i provençals, nissenyes, savoïardes, corses, picardes, etcètera, en les que no se sent parlar sino la llengua de cada país, excepte en el cas d'adreçar la paraula a visitadors que ignorin la dita llengua.

Sortiu de París, feu tres hores de tren, arribau a un poble de Normandia i sentiu parlar una llengua que la confoneu amb un dialecte italià; es veritat que són la gent del camp o les de petites viles d'una edat de trenta anys en amunt, car essent tant prop de París i a l'estiu aquests indrets essent invadits per els parisencs, no pot evifar-se la infiltració del francès oficial. Cas exacte, viajant vers la Picardia, vers la Bretanya, vers l'Auvernya, etc.

Resumint: dels 40 milions de francesos, pot

afirmar-se sens exageració, que sols menys de la mitat parlen familiarment la llengua francesa.

Ara bé, lo que hi ha de curiós per a nosaltres, els «hijos espúreos de la madre patria», els fills d'aquesta terra que «tindria que semblar-se de sal»; els «Catalans als qui el director de *Ejército y Armada* voldria veure aniquilats pels sabres i baionetes, fusells i revolvers de sos lectors», per a nosaltres, els odiats, els vituperats, els... esclaus del conqueridor; si a Madrid no pot parlar-se en Català sens suscitar la rancunia i la burla; si a Madrid es acceptat i fins lloat que's canti a la «Patria aragonesa», «la Patria andaluza», a totes les «patrias chicas», mentres que no's tolera que's canti, s'escrigui... i ni menys se mencioni la «Patria Catalana», en canvi aquí París es parla amb la més gran simpatia de la llengua basca, gascona, llemosina, bretona, provençal, soviarda, etc.

A les festes regionals de la Provença, hi va lo bó i millor de l'intelectualisme parisenc, s'hi fa representar el govern, els grans diaris i revistes en publiquen nombroses fotografies i llargs articles; En Frederic Mistral és un ídol a París, sens que se'l vegi casi mai; les cançons bretones estan en totes les boques i's canten en tots els concerts encara que, traduïdes, per a ésser compreses a París; els llemosins tenen per centenars les reunions de dissabtes i diumenges on s'hi ballen els balls del país amb la gaïa, la cornamusa (sac de gemecs) i la vielle (viola) o sia exactament els mateixos instruments clàssics que s'usen en les regions galo-llemosines d'Iberia, o sia a Galicia, Asturies i Santander, quina raça fraccionada entre les montanyes de Limoges, casi al cor de la France, i les que s'alcen a la regió N. O. de l'Iberia, conserven avui com el jorn que varen separar-se, malgrat els segles transcorreguts, el mateix temperament, el mateix tipu, mateixes costums, casi els mateixos balls i la mateixa musica amb un llenguatge molt semblant.

I després que's vagi dient que les diferencies de races desapareixen.

La moral a despendre d'aqueixa observació és: Que la llengua artificial no pot jamai matar d'arrel les llengües formades naturalment. I que les «grans patries artificials» no poden jamat arribar a destruir les més petites patries naturals.

DIAZ-CAPDEVILA.

París, 2 octubre 1913.

LA CATALUNYA HEROICA

ELS SETI I BLOQUEIG DE BARCELONA-1713-1714

Del 10 al 16 d'octubre de 1713

Dia 10 d'octubre

Encara que'l duc de Pòpuli se preocupés abans que d'altra cosa, de fortificar el seu campament, aixecar tendes, obrir fossos i altres mides encaminades a la doble utilitat de la defensa i de evitar la desertió dels seus soldats, pot dir-se que amb prou feines aconseguia el seu objecte, puix cada dia eren més els combatents que li desertaven, aixís com també augmentaven els atacs dels de la ciutat al campament que inútilment tractava de fer inexpugnable.

Els armadors, en una de les acostumades sortides de vigilància, apressaren una embarcació carregada d'oli.

Cap a la banda de la Granota, avançaren els nostres fins al quarter dels francesos, amb els que tingueren un lleuger combat. Operacions semblantes ocorregueren cap a cân Zafont i camp de Sarrià, apoderant-se en aquesta darrera d'un remat de bous destinats a l'exèrcit borbònic.

Dia 11 d'octubre

Montjuic, canonejà a l'enemic situat a Sans

i a cân Zafont, mentres l'artilleria de la plaça ho feia amb la cavalleria que creuava d'un quarter a l'altre. Per la banda dels molins de vent, prop de la Creu Coberta, hi hagué fort tiroteig, acabant-se amb la retirada de l'enemic.

Entrà a la plaça, travessant el camp castellà, un capità del regiment d'En Amill.

Al vespre un escamot del regiment de Sant Miquel, s'introduí en els cordons contraris, semblant gros desordre i confusió.

Villarroel comunicà a la 36.ª de guerra la seva resolució de posar en els Caputxins 400 fusellers a les ordres del sargent major d'Armengol, i retirar l'infanteria de la Creu de Sant Francisco, La Granota i Santa Madrona, disposant que al Port, Creu Coberta i casa Mercader hi anés el reste dels fusellers. Amb aquesta disposició es proposava molestar sense interrupció als setiadors i evitar que'ls fusellers es trobessin seguidament a la ciutat, en la que no podien entrar sense permís dels seus oficials. Indicava també la conveniència d'armar i equipar de nou an aquesta gent, i que als oficials se procurés recompensar-los extraordinàriament com a premi als seus lleals serveis.

Dia 12 d'octubre

El castell disparà contra l'enemic situat en les vessants de la muntanya i casa Zafont. Des de la plaça es canonejà a un esquadró de cavalleria que passava del Mas Guinardó al quarter de Sarrià.

La gran guardia del regiment de Sant Miquel, apressà un regular remat de bestiar.

Per els voltants de càn Minguella hi hagué una petita operació prò amb molt foc per abdues bandes.

Per mar se feren noves apreensions.

Al Diputat Militar, que estava empresonat, se l'incomunicà.

Dia 13 d'octubre

L'artilleria jugà fort per abdues bandes.

A les tres de la tarde sortí el brigadier Mogull, acompanyat de alguns oficials, per a regonèixer els llocs ocupats per l'enemic al peu de Montjuic. Un cop arribats a Nostra Senyora del Port, un escamot enemic que estava amagat a càn Navarro, els acometé ràpidament, defensant-se els nostres valentment, fins que veient que'ls contraris rebien reforços, demanaren ajuda, acudint desseguida el coronell Molins amb 50 fusellers, el governador de Montjuic amb soldats de recanvi i quaranta individus de la Coronela que eren del regiment d'En Josep Fornés, compost d'estudiants, els quals aconseguiren fer retirar a l'enemic fins a passar els seus límits, deixant en la retirada quelcunes armes i municions. Això feu que'l quarter del de Pòpuli es posés sobre les armes acudint cap al lloc del combat totes les forces que's trobaven per els voltants de càn Zafont, pero aconseguínt poca cosa, car Montjuic que disparava sense interrupció i amb extraordinari acert, les mantingué constantment a distancia. Ben entrada la nit acabà el combat, retirant-se uns i altres als respectius allotjaments.

La Junta 9.ª de guerra nomenà una comissió per a que's vegés amb En Villarroel amb objecte de preguntar-li si tenia noticia de que'ls presoners fets a Santa Madrona per l'enemic, havien sigut passats per les armes, puix aixís es feia córrer per la ciutat i com que aquells eren de la Coronela, la ciutat tenia'l dret de saber-ho, aixís com les disposicions que pendria el general, en cas d'ésser veritat el rumor del qual es feia eco.

S'acordà també, que la Coronela no enviés més que'l retén a Montjuic.

Dia 14 d'octubre

Com siga que a la nit anterior els de la ciutat abandonessin la casa de la Mercè, l'enemic tornà a ocupar-la, pero un escamot de fusellers la recuperà, foragitant-ne a l'enemic que oposà débil resistencia.

Montjuic i la plaça continuaren el foc de canó, no ocorreguent cap altre fet d'armes en aquest dia.

La 9.ª de guerra nomenà a En F. A. Vidal Mercader per a que passés a Mallorca amb l'encàrrec de comprar armament i tota mena de municions i provisions per a la ciutat.

Dia 15 d'octubre

L'artilleria castellana de Sans i Gracia disparà quelcunes peces.

A la tarde sortí una forta columna de fusellers i voluntaris que atacà a l'enemic, que se havia fet fort a can Regàs; el foc durà fins la nit en que l'enemic abandonà la casa.

Cap a les vuit del vespre, causà forta sorpresa en la ciutat, l'aparició de nombroses fogueres en les cimes de les muntanyes de la banda del Vallés; a la ciutat es cregué que aquella senya podia ésser un signe d'intel·ligencia com també un avís de traició.

A la mateixa hora, se focà alarma en la plaça, disparant-se com a senya dugues canonades des de la Porta de l'Àngel.

No obstant la nit transcorregué sense cap incident digne de mencionar-se.

Dia 16 d'octubre

Baixaren novament fins a càn Regàs, quelcuns enemics, pero foren rebuts a trets per els miquelets que s'hi trobaven. L'artilleria de Gracia disparà contra la mateixa casa, causant-li insignificant dany.

En cambi Montjuic i la plaça, aprofitaren de valent les municions empleiades contra els castellans.

Fou nomenat coronell del regiment de la Ciutat, En Pau Sauret.

Diàlec dels Catalans (*)

De la independència espiritual de Catalunya

«No crec que aqueix varó que havem escoltat—el bisbe de Girona, Joan—sentia diferentment del consell que us ofereix; no penso jo tant impunement, ni m'avindrà a creure que'l mateix pastor és qui porta les ovelles al catà del llop; sino que arribo a persuadir-me que'ls homes nodrits a la llet de la cervitut, ignoren aquell coratge i llibertat d'ànim que al ver repúblic cal. Per ventura és més prudent o més templat que tots els qui aquí estan? No per cert; l'aventatge que'ns porta no és altra que haver perdut el sentiment, de tant exercitar la paciència en altres oprobis; perquè, com, nobilíssims catalans, voleu vosaltres regular vostres accions per la pauta de les humilitats i llausonges d'un home antic cortisà?»

(Del discurs que En Mel'lo, en sa *Historia de los movimientos, separación y guerra de Cataluña en tiempo de Felipe IV*, posa en llavis d'En Pau Clarís).

Caminen pausadament els dos amics, En Jordi i En Martí, per un camí assoleiat dels boscos de Vallvidrera. Bell matí d'hivern...

En Martí, industrial intel·ligent, és un home de regular alçada, robust i calmos; s'acosta als quaranta anys. En Jordi, advocat i escriptor, no passa dels trentacinc; és alt, magre, bru, nerviós, amb uns ulls expressius que li guspiregen darrera els cristalls dels lentes.

Parlen els amics, tot passejant, en diàleg cordial. Sovint els seus parers xoquen i adquireix la seva veu un soroll de batalla.

MARTÍ

Jo soc català, i me sento català. No renego de la meua sang, ni de la meua raça, ni de la meua llengua. En temps de la Solidaritat vaig estar al costat de Catalunya. Vaig anar també amb tu a votar en dugues o tres eleccions seguides les candidatures solidaries. Sí, soc català; pero no soc catalanista.

JORDI

Veus? Aquesta fórmula teua és preciosa per a l'estudi de l'actual estat de consciència del nostre poble, «Soc català, pero no catalanista.» Doncs jo't diré que aquell qui no és cata-

lanista no és plenament, verament català. Serà català antropològicament, fisiològicament; no pas català per l'esperit, que és on rau l'essència de la catalanitat. Perque el catalanisme representa precisament això: l'esperit dels catalans, l'esperit de Catalunya. Si la llengua catalana te surt dels llavis com un pur fenomen fònic; si quan vas pels nostres camps i les nostres muntanyes trobes que no més trepitges terra; si llegeixes l'història catalana i sols hi veus fets passats, morts, extingits; si consideres que'l nostre dret és una simple varietat jurídica local; si passes per davant dels nostres monuments i no més hi veus curiositats arqueològiques... és que t'ha fugit de dins un sentit interior, el sentit de la catalanitat, de la nacionalitat.

MARTÍ

Estàs caient, un cop més, en les exageracions de sempre. Per a tu no hi ha altres bons catalans que'ls catalanistes.

JORDI

Es que és així mateix. No exagero. Afirmo una veritat dolorosa. Són espiritualment incomplets els catalans que no tenen el sentit—ahora sotil i fort—que relaciona amb aqueixa gran ànima col·lectiva que és Catalunya. I la mateixa imperfecció, la mateixa tara trobaria, aplicant-los el cas, a un castellà, a un italià, a un francès, a un anglès, a un alemany. Els mateixos castellans que, coincidint amb tu, califiquen d'exagerades les teories que sostinc, el tenen viu, agudíssim el sentit de la seva raça. Tant agut, que'ns punxa i ens esqueixa i ens fereix l'ànima nostra.

No pot negar-se que hi ha aquí una qüestió de sentiment, i no ja de pensament. Tu penses i judiques sobre'l catalanisme mancant-te el sentit de que't parlava. D'on ve que tofa la teua concepció és equivocada. Ets una mostra i una prova del mal que la dominació castellana ens ha fet. Estàs desnacionalitzat. Quedes fora d'aqueixa unitat esperitual que és la flor i la llum de la nostra terra. Tens empeltat un serum que ha neutralitzat la catalanitat original de la teua sang. Mentres no renaixi en tu aquest sentit mort, ets un home perdut per a l'esperit de Catalunya. I, com tu, tants mils, tants centenars de mils de Catalans.

MARTÍ

Tot això és una mena de desvarieig patriòtic. Estàs segur de que és real aqueix esperit

(*) Treball premiat en els Jocs Florals de Les Corts, celebrats diumenge darrer.

que veus, que sents? No serà com una fantasma de fum, producte d'una mena d'hal·lucinació?

JORDI

Amic meu, i, és que no més succeeix a Catalunya aqueix fenòmen de nacionalisme? Es que no'l veiem en totes les nacions lliures? Es que no'l veiem, i encara millor, en les nacionalitats que lluiten per sa llibertat? No, no hi ha hal·lucinació en els meus ulls. Hi ha ceguera en els teus. Hi ha una insensibilitat especial en la teva ànima. Si tinguessis els ulls clars i l'ànima desperta, te passaria ço que'm passa a mi, i que tinc com una de les més exquisides riqueses del meu esperit. Jo, en les paraules de la parla catalana, en l'agre de la terra pàtria, en la seva mar i en el seu cel, en les pedres dels seus monuments i en els fulls de la seva història, hi sento el batec d'una vida, hi sento passar un buf esperitual i creador.

MARTÍ

Poesia, poesia... La poesia està bé en son lloc, però és perillós durla al camp on la dus.

JORDI

Tu ens dius poesia d'aquesta manera de comprendre el catalanisme. No rebutjaré el mot, si l'interpretessis com jo l'interpreto. Més m'estimo dir-ne idealisme. El catalanisme és l'idealisme català. Un català que no és catalanista és un català sense ideal de raça. I tu, amic meu, no pots ignorar quina gran força de civilització i de cultura hi ha dins d'un ideal de raça, sobre tot quan no el mortifiquen els afanys de dominació i d'aspre imperialisme. Podem, doncs, els catalans renunciar a un ideal de raça?

MARTÍ

Però aqueix ideal no'l podem tenir ni aconseguir sense'l trasbals espantós que defenses? No és compatible amb el règim present de l'unitat espanyola?

JORDI

No, no, no! Dins el règim present no podem aconseguir l'ideal propi, nacional. L'ideal pel qual treballéssim fora l'ideal dels altres, com ha vingut succeint d'ençà que començà la decadència de Catalunya. Per a tenir un ideal de raça i per a fer-lo triomfar, en glòria dels Catalans i en glòria del món, hem de proclamar

l'independència esperitual de Catalunya. Sols en aqueixa independència trobarà la nostra terra la necessària salvaguarda de la personalitat nacional.

MARTÍ

Jugues amb els mots. Per tenir una personalitat respectada, Catalunya no necessita aqueixa independència.

JORDI

L'independència esperitual, sí. Li és indispensable. No és que jugui amb els mots; és que tu t'espantes dels mots, acostumat com estàs a la terminologia oficial, unitarista. La personalitat catalana exigeix l'atribut de la seva independència esperitual. I l'independència esperitual porta tard o d'hora a l'independència o a l'autonomia política. Quan un poble té una llengua pròpia, un dret seu, una literatura, una història gloriosa, és esperitualment independent, perquè el propi esperit és seu, i no dels altres, i és seu col·lectivament. La llengua, el dret, l'història, no són pas la llengua, el dret i l'història d'una turba multa, d'una deslligada successió de gentes, sinó que són d'un poble, d'un ésser col·lectiu, d'una unitat esperitual. Ésser catalanista és voler l'independència esperitual de Catalunya, és voler que dins el casal de l'esperit humà hi hagi un lloc per a Catalunya. Tu ets partidari d'una Catalunya de geografia, d'uns catalans diferenciats a tall de varietat zoològica. Jo vull una Catalunya que sigui una veu viva en el concert dels pobles, un far en l'il·luminació universal de la cultura... No sents tu, no el sents aqueix noble dalit?

MARTÍ

Haig de confessar-t'ho: no el sento.

JORDI

Aquest és el nostre mal. Aquesta és la nostra desgràcia. En una gran part dels catalans d'avui hi ha un ressort esperitual trencat. El sentit interior de la catalanitat és en ells inexistent. Han perdut el sentiment, de tant exercitar la seva paciència en els oprobis...

Entre'ls amics hi ha un silenci llarg... Continúen, callats, el seu passeig matinal per entre la pineda clapejada de sol.

A. ROVIRA I VIRGILI.

Teatres

La trista manca de Teatre Català

SETMANES i setmanes passen endebades per aquesta secció, d'ençà que férem el propòsit de parlar-hi no més del Teatre Nacional de Catalunya. Els teatres barcelonins han començat la temporada oficial; el *nostre* Romea, fet una festa major, una mica de mal gust, pero nou. Tots han cridat al públic i cap en català, cumplint la trista profecia que feia mig any endarrerada en aquestes planes, en aquella febre de *gazetilles* dels nostres periòdics, anunciant fantàstiques empreses de Teatre Català; foc d'encenalls, en una mena de fer dalir, que jo'm penso que valdria més no parlant-ne mai, quan se veu de lluny la seva inconsistència.

Pero, això sí: hem continuat parlant de la crisi del Teatre Català, de la seva mort i dels culpables de tal desfeta. Els autors criden contra les empreses i una mica contra'l públic; la gent i els comedians contra'ls autors; alguns contra'ls comedians que fan castellà i els diuen no sé quantes coses lletges, fins amics nostres m'han adreßat la seva indignació perquè l'Enric Borràs havia fet representacions castellanes. Tothom se creu tenir raó — si fessin tal cosa: si fessin tal altre; — se sab qui té la culpa de tot; se sab aon s'agafa la dressera, pero la dressera no's veu enlloc.

Jo'm penso que'l Teatre Català, com moltes altres coses nostres, pateix del mal que li fan parlant-ne tant; ens el estimem tant que'ns passem el temps dient-li — l'estimo! l'estimo! — i serem capaços de menjar-nos-el a petons. Es una mica com aquells promesos, que's fan vells tenint relacions: no vols an ella? doncs càsa-ti o pòsa-li un pis, home! Es allò que diu l'adagi: esperant vaig perdre un plet.

Es per aquest motiu que no he tingut gaire fal·lera de parlar-ne; per no ésser un més a opinar, i, naturalment, un altre discufidor, un altre parer; casi bé podríem dir un altre a enredar la troca, que ja serà prou llest el que trobi el cap i capdelli la madeixa.

I jo, decidit a treure la firma en aquesta oblida secció, és clar hauré de caure en aquest defecte de donar el parer, i, en el bon sentit d'arranjament, diré que la culpa no és de ningú perquè és de tothom. Potser un *tothom* que's decanta més aviat cap al públic, car fristament hem de dir que'l dia que'l nostre poble *vulgui* al Teatre Català, que sigui la

seva necessitat, aquell dia s'acabarà la crisi i el mort ressucitarà sense pamplines i el teló anirà amunt sense que s'en adongui el tramaïsta. Es el mateix cas: Catalunya deixarà d'ésser una sucursal de l'Estat el dia que'ls catalans sentin la necessitat d'ésser ells mateixos; ni polítics, ni governs ni tot això que semblen muntanyes destorbaràn mai la decisió d'un poble: **VOLER**; aquesta és la paraula que obra totes les portes; com si la seva empena's pogués comparar amb el riu fora del llit, que s'emporta ponts i murs i rescloses cap avall, que la mar ho colgarà de blavor.

Deixem als autors, perquè ells no més tenen obligació de fer obres i aquestes vindran aixís que hi hagi teatre per a estrenar-les. El pecat de fer d'empresaris, ja vàrem quedar que no'l tornaran a repetir.

Als comedians no se'ls pot pas acusar de rès; són un instrument del teatre que facilitarà sempre la perfecció del mateix el seu millor entusiasme, pero cal tenir en compte que no se li pot exigir gaires més coses que complir la obligació al que està llogat en una cosa per a guanyar-se la vida. Si ve un artista i's sacrifica per el Teatre Català, amb el patriotisme que hi ha tants exemples, s'haurà d'agrair com en el cas del gran Iscle Soler, pero no's pot exigir que tothom fassi lo mateix sense vocació de sacrifici. Tinguem en compte que l'home té naturals egoïsmes i si l'ambient no's presta a satisfer-los i la seva fantasia li dona empena per a enlairar-se, sempre serà lògic que passi per sobre d'aquest ambient, amb la justa condolença dels que se'ls escapa una flor.

No hi ha cap llei a la vida i si hi fos, seria ridícula, que obligui a tallar-se les ales, ni a viure en una frista indigència, al que té coratge per a volar més amunt que'ls altres. Calculem, doncs, en la difícil situació esperançadora que té'l comediant del Teatre Català, com se'l pot acusar si l'abandona passant a una escena forastera? Es que'l nostre Enric Borràs, com altres grans artistes catalans, podrien fer un gran servei a Catalunya emportant-se'n el seu teatre pel món en lloc del castellà; perfectament, pero manca que algú sigui l'atreuit de tal empresa, que no deixa d'ésser ben problemàtica d'èxit i mai se podrà apostrofar a l'artista, que va contractat, guanyant-se la fortuna que mereix el seu talent, perquè no hagi fet lo que no era la seva feina.

En canvi, trobo encertada l'idea que s'ha escampat entre tanta discussió, culpant als autors i al mateix públic de no haver sabut fer

o *conreuar*, podriem dir, empressaris, que és la clau de tot aquest maremagnum que's diu teatre, aont és imprescindible la mà d'un expert en fer llaurar dret a una infinitat d'elements i no pas tots de gaire ben encarrilar.

I, diguem-ho una vegada més: jo m'afirmo en aquesta creencia, per quan hi ha hagut una desconsideració grossa vers els empressaris de Teatre Català, fins en els cassos que no ho mereixien, car és indiscutible que n'hi han hagut més que hi han perdut els diners sense

ganes de fer-hi negoci, que d'espavilats quina mostra està en el record de tothom. I, ni'ls autors, ni el públic han fet prou distinció entre uns i altres, perquè s'aixequessin els *escamats* a provar fortuna novament en aquest desballestat Teatre Nacional de Catalunya, que mereix els honors més altíssims i jo soc el primer de desitjar que torni entre tots a la seva plena manifestació i a la seva glòria.

ANDREU MAURI.

GARBELLANT

Deia el batlle de Madrid en un àpat donat en honor al seu colega i als regidors de París, que varen anar a visitar la villa de la *Equitativa* i el *Banco*:

«En l'història de vostra patria, així com en la nostra, hi han pàgines de pau i pàgines de guerra; hi han records tristos i records alegres i encara que hem lluitat moltes vegades en el camp de batalla, fixeu vostra atenció en que sempre sigui la causa de nostres guerres la defensa de lo que és per a tots els pobles lo més sagrat: l'indpendencia.

Aqueixes lluites són dignes de respecte i admiració.»

Vet-aquí una cosa que'ls moros hi deuen estar d'acord. I nosaltres també.

Aquets dies va sortir una colla de divertits que deien si eren del *faimismo*, i després de visitar de part de fóra el consolat d'Alemanya van fer-ho també al de França, amb la sola diferencia de que al primer aplaudien i al segon xiulaven.

Els que tot ho saben van dir que's tractava de protestar de les aliances internacionals i de la conxorxa tramada amb la visita d'en Poincaré.

— *Viva España; viva Alemania*—cridaven com unes trompetes.

I nosaltres, que veiem la cosa tan mal parada si *viva España* com si *viva Alemania*, teníem ganes de cridar el sempre nostre *Visca Catalunya!*

Ens sembla *encara* més interessant.

Això del *pleno éxito* lerrouxista, sembla que comença a aigualir-se i els bèns ja no són tan bèns, com si diguéssim.

I, sinó, que ho diguin les orelles del magnífic senyor *amo* i dictador de la *Casa del Pueblo* barcelonina, que quan va passar per Pontevedra amb el seu *modest* automòbil, semblava que'ls ex-seus prosélits d'aquella ciutat haguessin comprat els xiulets de totes les fires.

I, que devia quedar content *Don Alejandro*, amb els *piropos* del telegramet que li enviaren per postres.

Sembla que a l'últim s'ha exasperat el partit regionalista perquè no aproben la Mancomunitat ni hi ha possibilitats de que ho facin.

A la *Veu* tot preparant aquesta lloable Assembla del 24, tothom crida i amenaça. Fins es diu si es preparen estridencies, aquesta cosa jòh Deu! tant repulsiva pels homes pràctics de la *Lliga*. Però no cal fiar-se'n gens, perquè ens han embarcat tantes vegades al cap de vall pels seus profits. Després tampoc ens va ni ve que en Cambó sigui ministre i els d'allà dalt el carbessegin, inclòs en García Prieto, el millor governant segons en Pol.

I sinó fixeus-he amb el final d'un article que en Duran i Ventosa ha escrit a la *Veu* parlant de la no aprovació del projecte de Mancomunitats. Diu aixís:

«La nova política «gran» que s'ha iniciat no permet jugar amb l'opinió de un poble com el nostre que's pot veure fàcilment afalagat per qui tingui interès en pertorbar aquella política.»

Es ben clar això. Tot es redueix a que no's pertorbi aquella *política gran*, (!!) perquè per altre part, tot lo demás que s'ha fet i es fa, és cosa petita.

Lloada sigui la *Lliga* que'ns ha elevat i salvat.

NOVES

Dimecres que vé, dia 22 dels corrents, a les deu del matí, s'efectuarà en aquesta Audiència la vista de la causa que se segueix a RENAIXEMENT en la persona de nostre estimat director En Francisco X. Casas Briz, per suposats ultratges a la nació i a la bandera i l'himne nacionals.

Com que allí on no hi ha delictes no hi ha remordiment, RENAIXEMENT espera serenament la sentència que no dubta serà absolutoria.

Han sigut ajornats els actes que amb motiu de la commemoració del V Centenari de la rendició de Balaguer, se tenen preparats per als dies 31 del corrent i primer de novembre, per la temença de que per la proximitat de les eleccions, deixarien d'assistir-hi molts Catalanes. Se celebraran únicament els dies esmentats, una festa religiosa i una vetllada patriòtica amb elements de la localitat.

Per al monument que s'ha projectat, la Diputació de Lleida ha concedit 500 pessetes i són bastantes les entitats i particulars que han promés cooperar-hi amb importants donatius.

S'està projectant una festa d'homenatge a la Poesia Catalana per a dintre poc.

La comissió organitzadora, se reuní la setmana passada en l'Ateneu Barcelonès amb el propòsit d'ultimar detalls, podent avençar als nostres llegidors que, donat l'interès entusiasmada que encoratja als qui componen la susdita comissió, aquest acte adquirirà un marcadíssim relleu, majorment, tenint un caràcter essencialment patriòtic.

A la societat «Catalunya Vella» de Vich, ha quedat exposat el model en guix, de la pedra de Vinaixa i marbre blanc on s'hi esculpirà la memòria de la mort de Bach de Roda, que serà col·locat en el plà de les Devallades.

Aquesta entitat, ha encapsalat la subscripció amb el donatiu de cinquanta pessetes dels seus fons socials.

Diverses personalitats vigatanes i diputats han ofert contribuir a perpetuar la memòria de

l'invicte patrici i defensor de les llibertats de la terra.

Dissapte vinent dia 18, a les 10 de la nit, En Miquel Durà i Tortajada, donarà una conferència en el «Centre Regional Valencià» organitzada per la Joventut Valencianista, versant sobre el tema «La Mancomunitat Valenciana».

Les dames Catalanes que tantes vegades ens han encoratjat en la tasca purament nacionalista, estan portant a cap una subscripció, per a fer ofrena al benemèrit Centre Autonomista de Dependents, d'una bandera barrada per a ser col·locada en el nou estatge social.

N'obstant els pocs dies que fa s'està recaudant entre les nostres dones, la quota única de 0'25 ptes., passen ja de 700 els noms que figuren en les llistes de subscripció, per lo que no es difícil de preveure, que l'èxit més esclatant coronarà tant patriòtica pensada.

La nova Junta Directiva de l'Associació Nacionalista Catalana, ha quedat constituïda com segueix:

President: Josep Casas. — Vis-president: Salvador Borrut. — Secretari: Daniel Cardona. — Vis-secretari: Frederic Castells. — Tresorer: Joaquín Delclós i Dols. — Contador: Ignasi Torra Sisquella. — Bibliotecari: Josep Macià. — Vocals: Pere Ferrer i Pere Pascual.

El Concell General del «Centre Català» de Sabadell ha quedat constituït per el curs de 1913-1914, de la següent forma:

Junta Directiva. — President, En Domingo Saló i Salas; Vis-president, En Modest Durà i Folguera; Tresorer, En Francesc Rifà i Planas; Bibliotecari, En Santiago Mas; Secretari, En Miquel Poal i Aregall.

Secció de Belles Arts i Lletres. — President, En Joan Trías i Fàbregas; Vis-president, En Ramón Ribera i Llobet.

Secció de Ciències, Llegislació i Història. — President, En Francisco de P. Bedós; Vis-president, En Joaquim Manic; Secretari, En Feliu Fontanet.

Secció d'Agricultura, Indústria i Comerç. — President, En Josep Llugany; Vis-president, En Eusebi Forrellad; Secretari, En Angel Grané.